

GÜNLÜK YAŞAMDAKİ KITSCH BULGULARIN ÇAĞDAŞ SANATA YANSIMASI***REFLECTIONS OF DAILY LIFE KITSCH FINDINGS ON CONTEMPORARY ART****ID Rabia Karagüzel****, **ID Gülçin Karaca*******Öz**

Rahatsızlık verici renk ve kurgulama, olması gerekenden farklılaşan, beklentiyi karşılayamayan durumlar, alaycı tavırlar ve iticilik kitsch kavramının temel özellikleri arasında sayılabilir. Bu durumlara rağmen çekici tavrı ile neredeyse her zevk düzeyine hitap edebilen bu kavram, kolay ulaşılabilir olması ile özellikle günlük yaşam alanlarında da sıklıkla fark edilebilir. Bu araştırmada günlük yaşamda karşılaşılan kitsch imgelerin ortak özellikleri; taklit, geleneksel kültürel kodlar, fabrika çıkışlı, el emeği olmadan üretilen hazır nesnelere, rüküşlük, parıltılı ve süslü teknik, abartı ve parlak renkler olarak belirlenmiştir. Çağdaş sanatta da bu tür özelliklerin kullanıldığı çalışmaların olduğu gözlemlenebilir. Bu doğrultuda çalışmanın amacı gündelik yaşamda karşılaşılan kitsch kavramının çağdaş sanat çalışmalarında kullanılan kitsch tavrıyla olan farklılığını ve benzerliklerini ortaya koyarak çağdaş sanat çalışmalarındaki kitsch öğelerin özelliklerini sorgulamaktır. Araştırmada literatür tarama yöntemi kullanılmıştır. Sonuç olarak kitsch kavramını bilinçsizce benimseyen kişiler ile kavramı bilerek ve isteyerek kullanan sanatçılar arasındaki ayrımın ortaya konulduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kitsch, Değerli, Değersiz, Uyumsuz, Çağdaş Sanat.

Abstract

Disturbing colors and editing, situations that differ from what they should be and fail to meet expectations, cynical attitudes and repulsiveness can be considered among the basic features of the concept of kitsch. Despite these circumstances, this concept, which can appeal to almost every taste level with its attractive attitude, can be noticed frequently, especially in daily life areas, as it is easily accessible. In this research, the common features of kitsch images encountered in daily life have been determined as imitation, traditional cultural codes, factory-made, ready-made objects produced without manual labor, tawdry, shiny and fancy techniques, exaggeration, and bright colors. It can be observed that there are works in which such features are used in contemporary art. In this regard, the aim of the study is to question the characteristics of kitsch elements in contemporary art works by revealing the differences and similarities between the concept of kitsch encountered in daily life and the kitsch attitude used in contemporary art works. The literature review method was used in the research. As a result, it is thought that the distinction between people who unconsciously adopt the concept of kitsch and artists who use it consciously and willingly is revealed.

Keywords: Kitsch, Valuable, Valueless, Incongruous, Contemporary Art.

Araştırma Makalesi / Research Article

Başvuru tarihi / Received: 04 Eylül 2024 - Kabul tarihi / Accepted: 03 Kasım 2024

*Bu makale "Günlük Yaşam ve Çağdaş Plastik Sanatlar Ekseninde Kitsch" isimli yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

**Yüksek Lisans Mezunlu, Anadolu Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, rabiakaraguzell26@hotmail.com, Eskişehir/Türkiye.

***Doç., Anadolu Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Resim Bölümü, gulcinkaraca@anadolu.edu.tr, Eskişehir/Türkiye.

1. Giriş

Günümüz çağdaş sanatının daha iyi bir şekilde anlaşılabilmesini sağlamak yönünden kitsch kavramının araştırılmaya değer bir kavram olduğu kabul edilebilir. En bilinen tanımı ile kitsch kavramı, var olan estetik değerlerin bozguna uğramasını, orijinalin sahteliğe maruz kalarak özgünlüğünü yitirini, bilinen güzelliklerin anonimleşmesini, fazla duyguyu, abartıyı ve ticarileşen çıkar kaygısını temsil eder. Özünde estetik değerlere karşı duyduğu yoksunluk ve tembellik ile kendini hissettiren kitsch kavramı, çoğunlukla nitelikli ve üst düzey kalitede bir durumla izleyici karşısına çıkmasa da sanat alanına sızdığına, kitsch'in alt seviyede yorumlanan anlamı değişime uğrayabilmektedir. Özellikle gündelik yaşamda dikkat çekiciliğini belli başlı öğeler ile fazlasıyla çevreye sunan kitsch, bireylerin zihinlerinde gerçek kitsch'in ve sanatın ne olduğuna dair soruları çoğaltabilmektedir.

Bu araştırma doğrultusunda yaşamla entegre olmuş kitsch kavramının kimliğini daha yakından ve tarafsızca yorumlayabilmek için hem yaşam içerisinde hem de sanatın alanlarına işlenerek yerleştirilmiş kitsch yöntemlere sahip çağdaş sanat eserleri incelenmiştir. Bu sebeple çağdaş sanat çalışmalarından örnekler, günlük yaşamda rastlanılan kitsch öğelerde bulunduğu düşünülen özelliklerin kullanıldığı sanat çalışmalarından seçilmiştir. Literatürde var olan bu öğeleri içeren tüm çalışmalar ele alınamayacağı için, önermesi yapılan; çağdaş sanat çalışmalarında günlük yaşamda karşılaşılan kitsch öğelerin özelliklerinin bulunduğu fikrini savunabilecek kadar olan 12 görselle sınırlandırılmış bir örnekler bütünü tercih edilmiştir. Araştırma aynı zamanda yazarın yüksek Lisans tezinden üretildiğinden dolayı daha geniş kapsamlı bir okuma için tez çalışması incelenebilir. Bu çalışmada, eserleri yorumlama sürecinde ise sanatçıların öncelikle kitsch kavramını bilerek ve isteyerek uygulamaya döktüklerine, kitsch'in bir sanat eserinde gündelik yaşamdaki gibi doğaçlama ve alakasızca durmadığına değinilmeye çalışılmıştır.

Bu bağlamda çalışmada günlük yaşamda kitsch olarak tanımlanan nesnelere üzerinden kitsch özellikler belirlenmiştir. Bunlar: parlak renkler, süslemeci tavırlar, duyguya hitap eden imgelerin kullanımıyla şekillenen taklit, abartı ve arabesk öğeler (alt kültürün yaşadığı, üst kültürün ise alışkın olmadığı fakat bildiği kültürel öğeler) olarak ele alınmıştır. İlk bölümde bu özelliklere sahip olduğu düşünülen günlük yaşam içindeki nesnelere incelenmiş;

ikinci bölümde ise bu özelliklerin çağdaş sanat çalışmalarındaki kullanımı örnekler üzerinden sunulmaya çalışılmıştır. Böylelikle sanat ve sıradanlık arasındaki fark, okuyucuya daha yakından sunulmak istenmiştir.

Araştırmanın sonucunda kitsch kavramının tamamıyla değersiz ve başarısız özelliklere sahip olmadığı, aksine günümüz çağdaş sanatında çarpıcı eserlerin oluşumunda sanatçılar açısından kaynak ve referans gücüne sahip olabildiği kabul edilmiştir. Çünkü anti estetik durumlardan yeni estetik değerler ve güzellikler inşa edebilen kitsch kavramının, sanatın çeşitli olanak ve imkanlarıyla kendini daha da özgünleştirebildiği görülebilir. Kitsch yöntemler ile oluşturulmuş eserlerin incelenerek yorumlanması sonucunda, kitsch kavramının bilinçli kullanımı yanında bilinçsizce kullanımının ayırımı belirlenmeye çalışılmıştır. Ortaya çıkışı soru işaretleri ile kaplı sanat, günümüz sürecine kadarki ömründe durmaksızın farklı şekil ve anlamlara bürünmüştür. Bu bağlamda dikkat edilmesi gereken, sanatın zaman zaman kitsch'i bir araç olarak kullandığı fakat günlük yaşamdaki bazı öğelerin ise sanatın uğraşlarından bağımsız, doğrudan kitsch olarak nitelendirilebildiğidir. Sanat dünyasının değişmekte olan kavramsal algısının kitsch bir eğilime yönelmeyi getirebileceği, sanatın farklı disiplinleri de bünyesine almasıyla bu durumu destekleyerek kitsch'in çağdaş sanatta dikkat çekici bir olgu olarak kabul edilebileceği aktarılmıştır.

2. Kitsch

Günlük yaşamdan ve sıradanlıktan beslendiği varsayılan kitsch kavramı, geçmişten günümüze süregelen, çeşitli sanat alanlarında da zaman zaman varlık bulmuştur. Genellikle temel anlamının literatürde çirkinlikle bağlantılı olduğu öne sürülse de kitsch öğelerin 21. yüzyıl çağdaş sanatında yöntemleştirilerek kullanıldığı görülebilmektedir (http 1). 21. yüzyıldaki sanat eserlerinde sadece güzellik çağrışımının olmadığı, farklı değerlerin devreye girdiği ve kitsch kavramının da bu anlamda yeniden sorgulanmasının gerekliliği kabul edilebilir.

Kitsch'in, sanatçılar tarafından sanata bilinçli bir şekilde yansımından önce basit yollarla, bilinçsizce ve en başta teknik yetersizlikle toplumdaki bireylere sermaye üreticileri tarafından, sevimli ve iyi sunulmaya çalışıldığından bahsedilebilir. Böylece mükemmellik

derdinden uzakta, asıl sanatsal ifadeden yoksun, üretim-tüketim uğrunda ortaya sunulan kitsch kavramı için en başta sanatçıların ve sanatın değil, ticari amaçlar güden kişilerin ve bu sayede de sermayenin bir ürünü olduğu belirtilebilir. Bu ifadeyi destekler nitelikte Clement Greenberg de *Avangard ve Kitsch* isimli makalesinde kitsch'in sanayi devriminin bir parçası olduğunu açıklar; oldukça renkli, parlak, dikkat çekici, durmadan üretilmekte olan, satış için hemen pazarlanma sabırsızlığına büründürülmüş romanlar, orijinalinin aksine taklitten ibaret kasetler, dergiler, afişler vb. nesnelere kitsch parçaları olarak örnek verilmiştir (Greenberg, 2016:581).

Çalıntı ve sahte olmakla beraber yapaylığı ve yoğun duyguyu yansıtmaktan çekinmeyen uygulamalar, kitsch kategorisi altında birçok alanda yer edinebilir. Aynı zamanda kitsch kavramının izleyicisinden bu ilgi karşılığı olarak, sanayi devriminin de bir parçası olduğu düşüncesiyle para kazancı bekleme de kaçınılmaz durumların arasında sayılabilir. Kitsch tavrın sermaye kazanmak adına toplumun birtakım açlık ve arzularından beslenerek bireyleri sanat gibi tatmin edici bir değerle geçiştirmek istemesi ve kendinden önceki yöntem, konu gibi unsurlarla bulunduğu alanda özgünlükten yoksun bir bütünlük inşa etmesi söz konusudur. Buna örnek olarak topluma sesini başarı ile duyurabilmiş bir sanat eseri çoğaltılarak, farklı nesnelere üzerine basılarak, kısacası kitsch'in şiddeti ile karşı karşıya kalarak, üzerinde oynamalarla asıl sanatçısının çemberinden uzaklaşabilmektedir. Kitsch bulunduğu bir alanda asıl kalitenin ve değerlerin gülünç duruma düşmesi söz konusu olabilir.

Tatil bölgelerinde denk gelinen tarihi yapıların (Pamukkale Travertenleri, Truva Atı, Sümela Manastırı vb.) seri halde basmakalıp biblolaştırılması, günümüz sürecinden yıllar öncesinde yaşamış bir ressamın dönem içinde yaptığı yağlıboya resminin alışveriş çantalarına dijital şekilde basılarak ve yine bilinen ünlü bir şairin mısralarına eklenmiş alakasız kelimelerin biraz daha dikkat çekebilmek için görselin kenarına ilâştirilmesi gibi eylemler kitsch örnekleri olarak sayılabilir. Bu noktada akla, pastiş ya da parodi gibi sanat kavramları gelebilir. Fakat burada bahsedilmeye çalışılan durumun pastişten ya da parodiden farkı; sanat eserlerinden yola çıkan yeni sanat eserleri oluşturmaktansa bu öğelerin günlük yaşam nesnelere kullanılması olarak belirtilebilir.

Demir de (2009:14-15), bu kitschleşme durumunu günümüzde gerçek sanat eserlerinin acınacak hale düştüğü düşüncesi ile açıklar; çünkü kitsch ilk önce moda gibi farklı alanlarda belirme gösterse de sanat gibi evrensel güce sahip bir alana da yayılım sağlayıp göz önünde bulunmuş ve izleyicinin dikkatini kazanmayı genellikle başarmıştır. Gittikçe sanayileşmiş bir toplum ortamında kimlerin hoşuna gittiği tam olarak anlaşılmayan, neden beğenildiği soruları ise bazen cevapsız kalan kitsch öğeler için öne sürülebilecek en temel yargı, ticaretin ve popüleritenin temsili olmasıdır.

Günlük yaşamdaki sıradanlığın ve sanatın yanlış bir biçimde iç içe geçmesinin anormalleştirdiği durumlar, kitsch kavramını, toplumdaki bireylere daha da yakınlaştırabilir. Çünkü kitsch'in görünümünde son derece havalı, abartılı, süslü, pahalı olduğu sanılan, gösterişli bir üslubun ve tekniğin karşı tarafa aktarımı söz konusudur. Sanatın ne olduğuna yönelik tecrübesi ve hissiyatı olmayan bir birey için kitsch öğelerin son derece yüce ve oldukça kıymetli olduğu kabul edilebilir. Sürekli kitsch öğelerle karşı karşıya gelen bir izleyicinin de kendisi farkında olmadan, ister istemez beğeni düzeyi sarsıntıya uğrayabilir (http 3).

Kitsch'i meydana getiren ve bu yarattığı zevksizleşme durumuna aldırış etmeyen sıradan üreticiler ise bu parçaları, sözde sanat eseri ya da birebir gerçeğiymiş gibi toplum beğenisine yalan ve ikna gücü ile empoze etmeye devam edebilmektedirler. "Oysaki izleyici kitsch'ten önce, en başında gerçek sanat ile karşı karşıya kalarak iyi olanı tanıma fırsatına sahip olabilse, büyük ihtimalle ilk gördüğü an kitsch'ten bu kadar etkilenmez. Çünkü sanattaki cezbedici güzellik çoğu zaman kitsch'in önüne geçebilecek güçtedir" (Karagüzel, 2022:16).

3. Günlük Yaşam ve Kitsch

Bu bölümde sanat ve sıradanlık arasındaki ayrımı anlamak ve kitsch'in görsel-anlamsal yapısını daha yakından çözümleyebilmek adına günlük yaşam içerisindeki bazı bulgulara yer verilmiştir. Kişilerde eğitimle şekillenmeyen bakış açıları, güzel ve çirkin kavramları arasındaki önemli detayları fark etmeyi zorlaştırırken, kitsch kavramı, topluma anlamsal açıdan günlük yaşam içerisinde yorucu bir çıkmaz sunabilir. Buna rağmen kitsch öğelerin neden giderek yaşamda ciddi bir ağırlık kazandığı merak uyandırabilir.

Bu sorunun cevabına yaklaşmak için Görsel 1 incelenebilir. Günlük yaşamdan alıntılanmış örnekte genel beğenin arzularına göre şekillenen kitsch özelliklerin bulunduğu anlaşılabilir; görselde bireyin futbola olan ilgisine daha sıcak bir ortam hazırlamak için taraftar duygularının yoğun şekilde verilmek istendiği, süslenmiş bir doğum günü pastası görülmektedir. Bir futbol maçı esnasında sahadaki oyuncunun forması üzerinde karşılaşılabilecek normal görülen bir amblemin, gıda üzerine işlenmesi alışılmadık bir uygulamadır. Ancak günümüzde bu tarz yöntemleştirilmiş talep arttırıcı uygulamalara sıklıkla rastlanabilir. Bu durumun altında yatan neden, buradaki gibi kitsch özelliklerin kullanımının kişilerin kendilerine popülerlik verdiği algısıdır. Böylelikle kitsch özellikler popüler olanı kullanarak dikkat çeker ve satışı hızlandırabilmek için tüketiciyi almaya sevk eder. Çünkü uygulamada hayranlığı arttıran ve bu hisleri besleyerek diri tutan bir amaç söz konusudur.

Görsel 1. Beşiktaş amblemlili pasta.

Tüketiciler yaşam içerisinde kitsch nesnelere karşılaştıklarında duygusal yönden teslim olma aşamasına geçiş yaparlar. Bu durumda da nesneden özneye yönelik de söz konusu olabileceğinden bireylerin yoğun duygulanımların sahte dünyasına kapılmaları kaçınılmazdır (http 5).

Her an, her yerde denk gelinebilecek kitsch parçalar, böylelikle bireylerin kendilerini de kitschleşmeye davet edebilir. Bu durum aynı zamanda, genellikle güzeli anımsatan estetik algıyı da zarara uğratabilir. Kitsch nesneye başka örnekler olarak Görsel 2 gösterilebilir. Bu örneklerde gerçek olmayan imgelerin taklit edilerek, sahiplik hissi ürettiği kabul edilebilir. Kitsch kavramı arzulanmakta olan ancak elde edilmesi ve yaşanması zor olan bir yaşam biçimi

için kolaylaştırıcı olabilir. Çünkü kişiler hayalini kurdukları şeylere kitsch üretimler ile sahip olabilmektedir. Taklit yöntemleriyle beraber yapılan eserlerle donatılmış örtüler, süslü püslü saray özentisi mobilyalar, dolarlarla baskılı çarşaflar, fakirliğin yanındaki zenginlik özlemi, belki de kurulan birçok hayal kitsch temeli üzerinde yükselebilir (Şahin, 2020:9; Karagüzel, 2016:11).

Görsel 2. Para görseli basılı nevresim takımı.

Para görsellerinin basılı olduğu nevresim takımları, bireyin iç dünyasının kitsch anlayış ile yakınlığını günlük yaşama taşıırken, kitsch ile yaşamın ciddi bir hızla kaynaştığını da sunmak adına verilmiş bir örnektir. Bu örneklerle görülebilir ki; kitsch'in bulunduğu alan da bireyler açısından giderek normalleşmiştir. Böylelikle kitlelerin gözü boyanabilir ve bir aldatmaca içerisine alınabilir. Çünkü tekrardan belirtilmelidir ki, kitsch parçalar kişiler üzerinde belli başlı özellikler ile etkileyicilik açısından oldukça güçlü etkilere sahip olabilmektedirler. Toplumda yaşam alanlarına hızla sızan ve durmadan seri halde üretilen replikalar, alıcısına narkoz etkisi sunarak onların sanatsal açığını kısa süreliğine de olsa uyuşturmak ister. Bu duruma bir diğer örnek olarak Görsel 3'teki Van Gogh portreleri dokunmuş unisex çoraplar verilebilir. Satış için piyasaya sunulan eser baskılı bu çoraplarda ve başka benzer uygulamalar içeren nesnelere, rağbet görebilmek adına, kitsch yöntemlerin kullanıldığı görülebilir. Çünkü eserlerin sanatçıları ile tanışma fırsatına sahip olmamış ve belki de bu eserlerin orijinalleri ile hiçbir zaman yan yana gelemeyecek bireyler için üretilen çoraplar, tatmin edici yanları ile uğraşsız bir mutluluğu sunmaktadırlar.

Görsel 3. Vincent Van Gogh otoportreli soket çoraplar.

Ancak sanat eserlerinin bu tarz malzemelere bazı talepleri karşılamak adına konu olması, bireylerin zihninde kitsch ve sanat arasındaki gelgitli çıkmazı yaratmaktadır. Kendi bağlamından uzaklaşan bir sanat eserinin ortaya çıkardığı karmaşa sebebiyle günümüzde “Sanat olanla olmayanın sınırının bulanıklaştığı, belirsizleştiği, sıklıkla dile getirilen bir iddiadır” (Kuspit, 2006:80). Bu bağlamda, basit bir görüntü bile bulunduğu alanda hemen kitsch yakıştırmaları alabilir ya da tam tersi kitsch bir görüntü sanat olarak algılanabilir. Bu sebeplerle kitsch, kitsch sanat, sanat gibi ayrımların doğru yapılmasında fayda vardır. Belirtilmelidir ki, tüketim uğruna günlük nesnelere kitsch özelliklerin kullanılması, özellikle tüketimin sağlanması amacıyla sıklıkla görülebilir. Fakat çağdaş sanat eserlerinde bilerek ve istenerek kullanılan kitsch özellikler sanatsal ve plastik bir amaca hizmet edebilir. Bu durumun farkına varabilmek adına sanat alanından örnekler bir sonraki bölümde ele alınmıştır.

4. Çağdaş Sanatta Kitsch’in Kullanımı

Kitsch özelliklerin çağdaş sanata dahil olduğunu daha iyi anlayabilmek için öncelikle çağdaş sanatı tanımakta fayda vardır. Çağdaş sanata İngilizce kaynaklardan bakıldığında 1950’li yıllarından sonra contemporary art (çağdaş sanat) şeklinde kullanıldığı görülmektedir. Türkiye’ye bakıldığında ise bu kullanımın 1980’lerden sonra benimsenmeye başladığı ve çağdaş sanatın günümüz sanatını tanımlayan bir kavram olarak literatüre geçtiği görülebilir (Yılmaz, 2006:12-13). Çağdaş sanat en temel anlamıyla; bugüne ait üretilmiş resim, video-art,

enstalasyon, baskı, performans sanatı gibi çeşitli sanat dallarını kapsayan modern ve güncel bir kavramdır.

Oldukça güncel bir isimle yeniye ve bugünden başlayarak geleceğin sanatını ele alan çağdaş sanat, sanatçıların bugüne kadar yarattığı fikirsel ve görsel kırılmalar ile meydana gelmiştir. Çünkü sanat, ancak kendinden öncekileri bırakarak başkalaşıma dahil olmasıyla gelişebilir. Malzemenin kullanım alanlarının genişlemesi, tekniğin insan gücünden ve kabiliyetinden uzaklaşarak başka yöntemleri de içine alması, bilinen ana güzelliklerin ve temel estetiğin reddi gibi birçok durum çağdaş sanatı aykırı hale getiren nedenlerdendir.

Yarattığı çeşitli duygusal tepkimeler ile ortak bir noktada uzlaşamayan zevk durumlarının karşısında kitsch ise çağdaş sanatta oldukça çetrefilli ve yoruma açık bir yapıya sahiptir. Ancak bu noktada bireylerin zihnine çoğunlukla çirkinliğin sezgisini sunan kitsch kavramının tümüyle kötülüğünden bahsedilmemelidir. Çünkü değişen estetik algı ile 21. yüzyıl çağdaş sanat alanlarında kitsch için yeni konumlandırmaların yapılarak sanatta kitsch'in bir tavır olarak kullanıldığı fark edilmektedir. Kitsch özellikler olarak sayılabilen parlak renkler, süslemeci üslup, duyguya hitap eden imgelerin kullanımıyla şekillenen taklit, abartı ve arabesk öğelerin çağdaş sanat eserlerinde belli anlamları aktarmak ve pekiştirmek için tercih edilerek kullanıldığı görülmektedir. Aynı zamanda bu özellikleri destekleyen başka bir özellik olarak el emeği ile yapılan, süreç ve zahmet barındıran uygulamaları hızlandırabilmek için sanatçıların sanatlarını çeşitli hazır uygulamalar, dijital yöntemler, kopyalama, seri üretimle ortaya sunmaları da sanat çalışmaları ve kitsch kavramı arasındaki ortak noktalar olarak sayılabilir. Bu özelliklerle tekrardan sanattaki başarının tanımının güzel olmaktan bağımsız olduğu kabul edilebilir.

Geleneksel sürecin tersine doğal, alışıldık eserlere karşı girilen beklentiye bir başkaldırı biçimiyle yeni kapılar açan çağdaş sanat, izleyiciye tam tersi duran şeylerin de sanat olabileceğinin mesajını iletir. Böylelikle uçsuz bucaksız bir ilgi alanına sahip olan çağdaş sanat farklı üretimler için sahiplenici görevdedir. Kalıbına sığmayan bir fikir sistemi içinde gittikçe genişleyen sanatsal tutumlar çağdaş sanatı düşünce bazında ileride gösterir (Karagüzel, 2022:89).

Aynı zamanda bir aile, toplum ve kültür içinde yaşayan sanatçıların da günlük yaşamları içinde kitsch özelliklere maruz kaldığı düşünülebilir. Bu durum sanatçıların üretimlerinde aşına oldukları bazı öğeleri kullanmak istemeleri demektir. Bu doğrultuda,

çağdaş anlamda üretim yapan sanatçıların ifade biçimlerinde kitsch öğeleri kullanması başvurulan bir yöntem olarak dikkat çeker. Aşağıda örnek verilen çalışmalarda kitsch olarak ele alınan özellikler sorgulanmıştır.

Çalışmalarında kitsch unsurları barındıran bir sanatçı olarak Sam Barsky örnek verilebilir. Dijital platformlar ve sosyal medya ağları gibi kitlelere hitap edebilmesiyle topluma ulaşılabilirlik kolaylığı olan alanlarda aktif kullanıcı profili çizen Barsky, gezgin rolünde çeşitli yöntemleri ele alarak üretim yapan bir sanatçıdır. Gittiği geziler sırasında karşılaştığı tarihi, doğal harikaları olan, güzel iç-dış mekanları ve görsel çekiciliği yüksek konumları üretimlerine tema edinir. Yöntem olarak örgüyü kullanır ve aslında eserleri giyilebilen üst giysilerdir. Bu anlamda çalışmaları yüzeyin farklılığını ve malzemenin alışıldık olmayan düzeydeki hizmete dayalı aykırı dilini de sunmaktadır. Gerçek mekanların rengi ile benzeştirmeye çalıştığı iplerin renkleri, salaş dokumaları, dokunan alanların gerçeğinin aksine daha yüzeysel ve kalıp formlar halinde görünmesi, referans alınan fotoğraf içindeki nesnelerin, kişilerin, yazıların vb. soyutlaştırılarak resimleştirilmesi Barsky'nin çalışmalarında öne çıkan görsel detaylardır.

Görsel 4. Sam Barsky'nin eseriyle birlikte dış mekân pozu.

Barsky, tasarladıklarını bir giysiye (süveter, kazak) dönüştürürken sergileme aşamasında da aynı mekânda tekrardan bulunarak giydiği giysilerle pozlar verip, bu fotoğrafları sosyal medyasında paylaşmaktadır (Görsel 4). Sanatçı ürettiklerini giyerek kendini bu haliyle internette sergilerken, eserlerinin yalnızca bir tane üretildiğini ve orijinalinin satışa koyulmasını istemediğini belirtmektedir. Bu duruma karşın yine de oluşan ilgiyi karşılamak için

bir internet sitesinde çalışmalarının fotoğraflarının basılı olduğu başka giysileri satışa sunar (Görsel 5). Böylece Barsky'nin çalışma disiplini incelendiğinde, bu eylemlerle bir nevi kendi çalışmalarının taklidini üreterek kitsch bir tavır takındığı kabul edilebilir.

Görsel 5. Sam Barsky'nin instagram sayfasında satışa sunulan bir eseri.

Sanatçının çalışmalarını internet ortamında sanki bir şirket ürünü gibi sunması da kendi içinde kitsch bir tavır olarak kabul edilebilir. Çünkü aynı zamanda ekonomik kaygıları dikkate alarak, doğan talebi memnun etmek istemek de Sanayi Devrimi'yle beraber ortaya çıkan kitsch amaçların altını çizer. Kamuya açık mekanlarda, müze ve galeri ortamlarının steril özelliğine ters düşen gündelik yaşam içindeki sergileme yöntemi aynı zamanda Barsky'nin çalışmalarını çağdaş sanatın diline yaklaştırır. Sanatçının çalışmalarının üretiminden alımlayıcıya ulaştığı bütün bir süreç; sanatın büyük harfle yazılmadığı, tuval ya da kâğıt değil örgü kullanılan, giyilebilen, dijital platformlarda sunulan basılı hallerinin pazarlandığı bir durum olarak özetlenebilir. Bazı gruplar bu süreçten memnun olup kabullenirken, bazı gruplar ise bunu benimsemeyebilir. Belki de bu örnekteki gibi durumlar yüzünden çağdaş sanatın anlaşılamadığı ya da anlaşılamayan her esere çağdaş sanat dendiği düşüncesi oluşmaktadır.

Kötü etkiler ile rahatsız ederek, huzursuzluk ve bunalım hissettiren kitsch'in çağdaş sanat ile sıkı etkileşimi olduğu Iiu Susiraja'nın çalışmalarında da görülebilir. Iiu Susiraja genellikle eserlerini fotoğraf ve video yöntemleriyle oluşturan bir otoportre sanatçısıdır. Ele aldığı konular beden, kadınlık, sosyal klişe yaşam tarzları, mahrem durumlar ve ev içi yaşamdır. Bu konuları mesaj içeren farklı eşyalarla desteklemekte olan sanatçı, eserlerinde sosisler, oyuncu kostümleri, zayıflama aletleri, balonlar, süpürgeler, yiyecekler gibi farklı malzemeler

bulundurmaktadır. Birbirleri ile ilgisi yokmuş gibi duran ancak fikirsel bir amaca hizmet eden seçili nesnelere kurgular yapan Susiraja, bu nesnelere ile fotoğraflarda poz vermektedir (Görsel 6). Kendini başrole yerleştirerek teatral bir görünüm elde eden sanatçı, cinsel mesajlar içeren düzeneklerle de apaçık bir oyunculukla izleyicinin kendi gizemli dünyasına yakınlık kurmasını ister gibi görünür. Bu örneklerde sanatçı, insana çok yakın bir olgu olan kitsch ve gündelik yaşam üzerinden hareket eder ve izleyicinin zihnini ele alarak kadınlığın hazırda bulunan klişelerini ve belli tanımlamalarını kendi diliyle yeniden canlandırır (http 4).

Neredeyse her çekilen fotoğraf karesinde yüzü izleyicisine dönük, ciddi ve bazense sinir bozucu bir şekilde duran sanatçının Görsel 6'da görüldüğü gibi pozlara yüklenen karakteristik özellikleri arasında cesur, net ve özgürlükçü bir imaj vardır. İzleyiciyi ifadeyi çözümlenmek ve gerçeğe dayalı amacı eleştirmek adına odaklayan bu duruşlarda Susiraja, tıpkı sanat tarihinin geçmişindeki pek çok sanatçı gibi kendini model olarak kullanmıştır. Ancak Susiraja'nın çalışmalarını geleneksel sanat tarihindeki çalışmalardan ayıran şeyin; kadına yönelik estetik algıyı farklılaştırıp değiştirmesi ve onun orijinal, düzeltilmemiş, estetik olmayan, özgüvenli yere basan duruşu olduğu kabul edilebilir (http 6). Bunlarla beraber Susiraja'nın çalışmalarına yansıyan şeyin; dönemin kadına yönelik toplumsal rolleri, depresif koşulları ve çeşitli sosyolojik problemleri olduğu da gözlemlenebilir. Bu doğrultuda bu pratiklerin, çok kültürlü ve evrensel bir etki alanı yarattığı da söylenebilir.

Görsel 6. Iiu Susiraja, *Sevgilerle Pizza*, 2019, 60x60 cm, Archival Inkjet baskı, akçaağaç çerçeve, optiwhite cam.

Yabancı sanatçıların eserlerinde görüldüğü gibi çağdaş sanat pratiklerinde sanatçılar tarafından yararlanılan belli başlı kitsch olgular Türk çağdaş sanatına da yansımıştır. Bu eserlerde yenilenmeye ihtiyaç duyan katı bir bakış açısının ve toplum tarafından benimsenmiş belli kült değerlerin sanatsal uygulamalar ile yeni kalıplara döküldüğü gözlemlenebilir. Özellikle çağdaş sanat alanı içindeki kültür ve gelenek odaklı bazı eserler bunlara örnek verilebilir. Görsel 7'de Türkiye'nin ilk performans sanatçılarından biri olan Şükran Moral'ın "Evli, Üç Erkekli" adlı performansına ait bir kare yer almaktadır. Eserde cinsiyetlere biçilen rollerin değiştirildiği görülmektedir. Tek bir gelin etrafındaki damatların bellerine sarmalanmış kırmızı, bekareti temsil eden kuşaklar geleneğin kodlarından olup, kuşakların kitsch bir tavrı sunduğu kabul edilebilir. Performansta kitsch kavramının cinsiyeti ön plana sürerek bireylere aktardığı tezatlık ve bununla beraber akışa dahil olan kavramsal şekillenme altında yatan kederci bazı göndermeler bulunmaktadır. Bunlar erken yaşta evlilik, çok eşlilik, kadına şiddet, erkeğe atfedilen zorlayıcı sorumluluklar gibi geniş ve toplumsal bir problem alanını kapsamaktadır. Bu konular performansta gerçekliğin zıttı bir atmosfer yaratılarak verilmiştir.

Görsel 7. Şükran Moral, *Evli, Üç Erkekli*, 2010, 80x120 cm, Pigment baskı, İdil Tabanca Koleksiyonu.

Çağdaş bir sanat eserindeki çok yönlü değere sahip imge gücüne bir başka örnek olarak Nilbar Güreş'in eseri de gösterilebilir (Görsel 8). Günlük yaşam içerisindeki sıradan bir ana ait fotoğrafın üzerinde yapılan birtakım oynamalar, beklenmeyen bir görüntü oluşturmuştur. Bu eylem yöresel eşyalar ile yüzü kapalı olsa da izleyiciye dönük duran kadın karakterin güç şovu gibidir. Bedenin hareketine ve yüklendiği eşyaların ağırlık düzeyine odaklanıldığında, bu ağırlık ve hafiflik kavramları izleyiciyi şaşırtır. Tıpkı bir halterci gibi görev

üstlenen karakter, aynı zamanda evcimen ve kültürel bir kimlik taşıdığıнын izlenimini verir. Oluşturulan dijital teknikteki kompozisyon, bu hususta Baudrillard'ın da değindiği gibi şu şekilde açıklanabilir;

Kendini imgeye dönüştürmek, insanın gündelik hayatının tamamını, tüm bahtsızlıklarını, tüm arzularını, tüm olanaklarını, gözler önüne sermesi demektir. Tek bir sır kalmamıştır. Konuşmak, söyleşmek, bıkip usanmadan iletişim kurmak gerekir. İmgenin en derin şiddeti budur. (...) Bugün her şey imge biçimini alıyor- buradan çıkan sonuç da gerçeğin imgelerin altında yitip gittiği (Baudrillard, 2022:28-37).

Görsel 8. Nilbar Güreş, *Başüstü*, Trabzone Serisi, 2010, İdil Tabanca Koleksiyonu.

Bu örnekler ekseninde çağdaş sanatın düşüncüyü ön planda tuttuğu bir kez daha vurgulanabilir. Güreş'in çalışmalarındaki imgeler de bazı kodları içlerinde barındırarak farklı anlamları çağrıştırırlar. Bu eksende çağdaş sanatta kullanılan kitsch öğelerle, gündelik yaşamda karşılaşılan kitsch öğeler ve kitsch kavramı farklılaşır. Bu tavrı benimseyen sanatçılar günümüz çağdaş sanatında bilince dayalı olarak kitsch özellikleri eserlerine dahil ederler. Bu sanatçıların kolayca unutulabilecek olanları hatırlatıp, onlarla oynayarak, yeniden kurgulayarak, popülerleştirerek ve topluma olduklarının ötesindeki anlamlarla geri kazandırmak istedikleri kabul edilebilir. Bu istek ise çağdaş sanatçıların tekrardan malzeme merakını ve çok yönlülüğünü ortaya çıkarır. Sanatın çağdaş zamandaki gelişimine daha yakından bakılacak olunursa, üzerinde önemle durulabilecek bir diğer özellik ise sanatın

tarihin derinliklerindeki tuval yüzeylerine sınırlandırılmış anlatımları terk etmesi ve bu katılığı performans, yerleştirme, doku, ses gibi disiplinlerle desteklemesidir. Klasik eserlerin karşılığında bu değişimine bir örnek olarak Kezban Arca Batıbeki'nin "Kitsch Oda Projesi, Nereye Kadar?" isimli yerleştirmesi verilebilir (Görsel 9). Eser;

Altın tellerin ardından nostaljik ve "kitsch" unsurlarla bezeli bir odayı gözler önüne serer. Oda, 1980'lerde kırsaldan büyük şehirlere göç eden ailelerin mekanlarında da görülen kasetçalar, açık televizyon, yapay çiçekler, düğün fotoğrafları, şelale resmi, sanatçı posterleri gibi öğelerle doludur. Sergilenen oda ile görünmez sakinleri egzotik bir kuşa aitmiş gibi görünen bir kafesin ardında fiziksel olduğu kadar sosyal hudutlarla da kuşatılmıştır. 1980 askeri darbesini takip eden yıllar, İstanbul'da değişen eğlence hayatına, magazin ve yarışma programlarının yükselen popüleritesine de tanıklık eder. Tıpkı odanın içerisinde rastladığımız metalaşan kültürel öğeler gibi, bu öğelerin tüketicileri de gözetleme ve gözetlenme pratikleri içerisinde edilgen bir konumdadır (Batıbeki, 2021-2022).

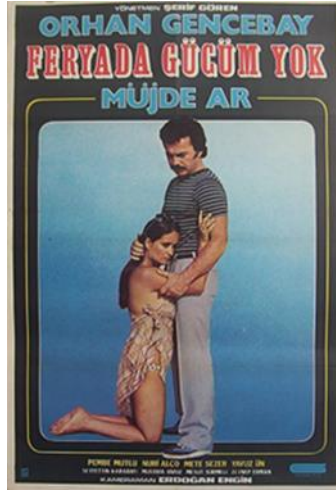
Parlak renklerin ışıltılı, son derece göze battığı, abartının ve döneme ait lüksün revaçta olduğu bu oda, sergilendiği mekânda kapağı açık kalmış ya da içinde ne olduğu bilinen bir hediye kutusu gibi durmaktadır. İçerisindeki bin bir çeşit biblolar süslü bir hayale hizmet eder. Hacdan getirilmiş cami biçimli saate kurulmuş alarmın her an çalacak gibi olmasının telaşlı hissi, açık kalmış televizyonda röportaj verdiği görülen şarkıcı İbrahim Tatlıses'in dolu dolu aşk hayatı ve yıllanmış, utangaç posterlerle kaplanmış dolaplardan, sehpa üzerinde bekleyen fincanda bitmiş kahvenin soğumuş telvesi ile oluşturulan eserde, kabul edilebilir ki, pek çok dikkat çekici nesne bulunur. Eserde yer alan her bir nesne, ayrı ayrı bireyin odağına yerleşebilecek seviyededir.

Görsel 9. Kezban Arca Batıbeki, *Kafes Projeleri 2- Kitsch Oda Projesi, Nereye Kadar?*, 2005, Yerleştirme, Elgiz Koleksiyonu, OMM.

Asıl yapısı abartmak, taklit ve tatmin etmek olan kitsch kavramının bir sanat eserine yerleşmesi, Kezban Arca Batıbeki'nin çalışmasında neredeyse tüm çıplaklığı ile görülmektedir. Çalışmada gerçek hayattan kopamadan başarısız bir estetik hissi veriyor gibi görünen yoğun ve karmaşık, rüküş görüntüler yer almaktadır. Renkler ve malzemelerin iç içe geçtiği çalışmada, yaşamdan ayrı tutulamayan danteller gibi kültürel öğelerin de ön plana çıktığı görülür. Birtakım değerleri kendine çekip, geçmişin parçalarıyla bugünün insanına yoğun hislerle dokunan eser, duygusal alana aldığı izleyicisinde özlem duygusunu da yaratabilecek seviyededir. Öyle ki günümüzde kitsch özellikler ile yapıldığı öne sürülebilen eserler, izleyicileri ile yakın ve manevi bağlar da kurmaktan çekinmeyen eserlerdir. Bu bağları romantizm, aşk, şehvet, sevgi, acı, korku, ayrılık gibi yoğun içeriğe sahip olgularla ortaya sunup değerlendirmek isteyen çağdaş sanatçı ise kitsch kavramının en önemli özelliklerinden biri olan taklitten de yararlanabilir. Bir zamanlar çok sevilen reklamların, markaların ya da sloganların tekrardan parlamasını ürettikleri işlerle sağlayıp dikkat çekmek istemek bunlara örnektir. Modası geçse, talebi azalsa, izlenme sayısı düşse, çağın gerisinde kalsa bile zaman zaman kitsch'e malzeme çıkabilecek en sağlıklı alan geçmiş olabilir. Çünkü kitsch'in gündelik hayattaki ömrünü ve fark edilebilirliğini sürdürebilmesi açısından özellikle hayranlık beslenen simaları alıp kendine malzeme edinebildiği vazgeçilemez alışkanlığıdır.

Görsel 10'da Türk arabesk müzik türünün bir parçası olan ve sözleri Orhan Gencebay'a ait "Hatasız Kul Olmaz" şarkısından "Feryada Gücüm Yok" söz kesitinin kullanıldığı 1981 yapımı bir film afişi görülmektedir. Görsel 11'de ise sanatçı Hasan Özgür Top tarafından erkek karaktere eşlik eden kadın figürünün (Müjde Ar) çıkarılarak yerine yine aynı erkek karakterin yansımalarının bulunduğu görülür. Esere adını veren "Biz birbirimizi biliriz" sözü ise arabesk yaşam kültüründeki bireyin içe kapalılığını temsil etmektedir. Fantezik ve ağır bir yaşam biçimi olan arabesk kültürün önemle altını çizen eser aynı zamanda toplumda erkeğe dayatılan "maço" ve "heteroseksüel" yorumların algılarını da ters düz etmek istemektedir (Top, 2021).

Görsel 10. Feryada Gücüm Yok Film Afişi, 1981.

Görsel 11. Hasan Özgür Top, *Feryada Gücüm Yok-Biz Birbirimizi Biliriz*, 2012, 73 x 100 cm, OMM.

Filmde iki karşı cins arasında yaşanan bir aşk hikayesinin terkedilişini bağımlı bir tavırla yansıtan sanatçı, bireyin duygusal kırılmalarını sergilemektedir. Yine aynı zamanda erotizm duygusunu da bu süreçte bencilce ve gözü kör şekilde yalnızca kendi istekleri çevresinde yaşamak isteyen eser içindeki figür, kendisiyle olan diyalogun ve duygusal bağın tekrarına düşer. Sanatçının eserde arabesk müzik ve gündelik sokak kültürüne uzanan, kendinden öncekine yaptığı dijital müdahaleli işleri, çağdaş sanatta kitsch'in kullanıldığı çalışmalar arasında sayılabilir (Karagüzel, 2022:119).

Günlük yaşam içerisinde bir şeyin taklidi yapılarak çoğaltılması tüketim bağlamında kullanılsa da çağdaş sanat eserlerinde kullanılan taklit başka bir şeydir. Hasan Özgür Top'un çalışması, bir afişteki bazı figürleri birebir kullanarak taklit etmektedir. Buradaki "taklit" çağdaş sanattaki "temellük" kavramıyla eşleştirilebilir. Bu durum aynı zamanda kitsch bir özellik olarak da kabul edilebilir. Bu çalışmada sanatçı taklit kavramını esere kitsch bir hava vermek için bilerek ve isteyerek kullanmıştır. Sanatçı bir diğer anlamda izleyiciyi sanattaki bilindik estetikten uzaklaştırmış ve çağdaş sanatın klasikleşmiş güzellik anlayışından başka boyuta evrilmekte olduğunu daha yakından göstermiştir.

Günlük yaşamda bir kısım toplulukta gülünç durumu, bir diğer toplulukta ise estetik yüceliği ifade edebilmeye açık kitsch kavramı, geçmişten bugüne hep var olsa da göze çarpması ve sanatsal ilgi ile karşı karşıya kalması günümüz çağdaş sanatına denk gelir. Çağdaş sanat bu tür çalışmaları bir tembellik ve çalıntı olarak alıcıya iletmek yerine fikir odaklı estetiğe kapı aralar. Hem çağdaş sanat hem de kitsch kavramı küflenmiş ve fosilleşmiş bir sistemden

hem yararlanıp hem de ironik bir tavırla bu sisteme yaklaşmaktadır (İlkyaz, 2015:5). Çünkü “Sanki sanat da tarih gibi kendi çöp kutularını karıştırarak atıklar içinde kendi kurtuluş yolunu arar gibidir” ([http 2](http://2)).

Genel beğenide ve sanat eğitiminde bir süre estetik şarta ve zorbalığa dönüşen mükemmeliyetçilik, benzetme, birebir uyum gibi beklentiler artık sanatta tersine işlemeye başlar. Tekrardan önemle vurgulanabilir ki, amacın ve sonucun değişerek daha önemli bir hal aldığı kitsch uygulamalardaki en temel özelliklerden biri olan durum, güzellik kavramının da bireydeki hem göze hem de algıya hitap edişindeki başkalaşımıdır. Hoşa giden ve tebessüme sebep olan şeylerin yerinin artık değiştiğini anlamak adına Ali Elmacı'nın eseri bu bağlamlar üzerinden sorgulanıp incelenebilir (Görsel 12). “Beni Tanıdıkça Seveceksin” adlı eserde karakterin simasına korku, stres ve endişe duygularının güçlü şekilde işlendiği görülmektedir. Bu ifadelerin anlaşılabilir olmasındaki kolaylığı sağlayan şeylerin başında karakterin dişleri arasına sıkıştırdığı kesici bir alet olan bıçak görüntüsü gelir. Her an kesilip kanayacak ve bir ajitasyon yaratabilecek güce sahip olan görsel, bu durumda hikayeci tavrıyla beraber kitsch'i en temel hatlarıyla ortaya sunmuştur denilebilir. Resmin sağlamak istediği rahatsız ediciliğe bağlı kaynağın ana taktiği yine birçok kitsch eserde olabileceği gibi beklenmeyen eylemler ve alışılmadık görüntülerdir. Sol alt tarafta tırtıklı biçimde oyulan karpuz imgesinin içine yerleştirilen palmye ağacı imgesi sıcak bir iklimi hatırlatırken renklerin soğukluğu arasında da gidip gelmektedir. Resme bakan izleyici bir imgenin neden orada bulunduğunu anlamlandıramayabilir. Böylelikle şaşkınlıktan gelen bir kafa karışıklığı oluşmaktadır. Fonda da bahar dallarıyla eserde uyumlu bir uyumsuzluk kurgulayan sanatçı, genç karakterin yüzüne giyirdiği payetli maske ile de süslemeci bir üslup kullanmıştır.

Görsel 12. Ali Elmacı, Beni Tanıdıkça Seveceksin, 2013, 130 x 100 cm, tuval üzerine yağlıboya.

Sanatın temel anlamı insanın akli ve duygularıyla ortaya koyduğu dışavurumsal anlatım yöntemlerinin tümünü kaplarken, sanatçıların bu yönde çıkardıkları üstün yaratıcılıklar ise çeşitliliğe ve sürekli hareket halindeki yeniliğe hizmet etmektedir.

Dış hayatta gerçekten çirkin olan şeyler, bizde acımak, uzaklaşmak, hatta tiksirmek gibi duyguları uyandırır. Buradaki acımak, ahlaksal merhamet değildir; bu ahlâkta, acıdığımız nesneye karşı özel bir şefkat duyar, onun ızdırabını kendi içimizde yaşarız. Çirkin karşısındaki duygumuz ise, bencillikle kaynaşmış olan bir kendimizi koruma tutkusudur. Güzel karşısında kişiliğimizden tamamıyla soyunduğumuz halde, çirkin karşısında kişiliğimizin bütün gücünü algılar, ona benzememek için olabildiği kadar duygularımızı işletmekten çekiniriz. Çirkinlik, bir eksiklik değil, bir sakatlıktır, fazlalıktır, hakikatin soysuzlaşmasıdır. Çirkin olan her şeyde, bir uğursuzluk, bir sefillik ve korkunçluk vardır. Bunun içindir ki, onun karşısında sanki bize bu niteliklerden biri bulaşacakmış gibi, çirkinden uzaklaşırız. Guyau, ahlâk bakımından güzeli, gerçekleşmekte olan bir iyilik, çirkin ise, gerçekleşmiş ve donmuş bir kötülük saymıştır. Güzelde toplayan, çağırın bir çekim, çirkinde ise, dağıtan, uzaklaştıran bir itim kuvveti vardır (Sena, 1971:237).

Güzel ve çirkin arasındaki zıtlık değerlerini en iyi sahiplenen kavram ise bu süreçte elbette ki sanattır denilebilir. Bu araştırmada da bazı uygulamalar için estetik değerlere karşı başarısızlığı sahiplendiği varsayılan kitsch kavramının kendi içindeki plastik değerleri ve kavramsal yapısı araştırılmıştır. Emeksiz, el becerisi ve yetenek ile alakası olmayan, basit duran şeylerin de sanatın dahiline girebileceğine farkındalık kazandırılmak istenmiştir (Karagüzel ve Karaca, 2021:687).

5. Sonuç

Çağdaş sanat kapsamında görülmektedir ki, gündelik hayatın sanatla iç içeliği fazlalaşmıştır. Gündelik yaşam ve hatta sıradanlığın çağdaş sanata yaklaşması sanatın mükemmelliklerle dolu bir kurgudan uzaklaşmasına da sebebiyet verebilir. Yüzyıllardır temeli güzelliğe dayalı olan sanatı tanımlamak kolayken, beğeniye göre şekil alan ve bireylere bu noktada çıkmazı sunan kitsch kavramına asıl tanımı bulmak ve kusursuz gözle bakmak zordur. Belirtilebilir ki sanatı kirlettiği ve güzeli benimseyen estetik ile alay ettiği sanılan kitsch kavramı aslında sanatın kendini yenilemesinde ve daha geniş kitlelere hitap etmesinde pay sahibi olabilir. Çünkü günümüz çağdaş sanatında çekinmeden tercih edilen bu yöntemler sanatçıların malzemeleri ve dilleri olabilmektedirler. Böylece geleceğin sanatına ışık tutan kitsch yönelimli eserler, sanatın fikre ve yeni estetik görüntüye dayalı anlam arayışına da dikkat çekmektedirler. Kabul edilebilir ki; birçok estetik beklentiye karşı girilen arzuları farklı açılardan tanımlamak ve bireyleri tatmin etmek için ortaya çıkan sanatsal uğraşlar kitsch'e hem günlük yaşamda hem de sanatın iç alanlarında yer açmıştır. Sanata yüzyıllardır yön veren şey her ne kadar kusursuz olanlar olsa bile, günümüzde kitsch kavramının plastik sanatlarda sevilen şeylerin arasına sızarak kendini sanat gibi zor ve üstün bir değere kabullendirebildiği görülebilir. Bundan sonraki çalışmalar için bu makalede belirlenen yaşamda ve sanatta ortak olarak karşılaşıldığı kabul edilerek belirlenen özellikler benimsenerek yeni sanat uygulamaları yapılması önerilebilir. Aynı zamanda, bu çalışmada kullanılan yöntem başka bir konuya uyarlanabilir; yaşam içinde karşılaşılan sanatla alakalı olabilecek kimi öge ve özelliklerin, sanat alanının içerisinde aranması ve bulunmaya çalışılması başka bir araştırmanın ortaya çıkmasına olanak verebilir.

Kaynakça

- Batıbeki, K. A. (2021-2022). Maziye Bakma Mevzu Derin Sergisi Eser Künyesi.
- Baudrillard, J. (2022). "İmgenin Şiddeti İmgeye Uygulanan Şiddet", ed. Doswald, C., *Ve Şimdi İyi Haberler*, İstanbul: Pera Müzesi Yayını, s. 28-37.
- Fiske, J. (1996). *İletişim Çalışmalarına Giriş*, çev. Süleyman İrvan, Ankara: Ark Yayını.
- Greenberg, C. (2016). "Avangard ve Kitsch", *Sanat ve Kuram 1900-2000 Değişen Fikirler Antolojisi*, ed. Charles Harrison ve Paul Wood, çev. Sabri Gürses, İstanbul: Küre Yayınları, s. 577-587.
- İlbeyi Demir, G. (2009). *Kitsch ve Plastik Sanatlar Üzerine*, Ankara: Ütopya Yayınevi.
- İlkyaz, A. (2015). "Çağdaş Sanatın Çıkmaz Sokağı: Kitschin Zaferi", *İstanbul Aydın Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi*, 1(1), s. 11-20.
- İpşiroğlu M. ve İpşiroğlu N. (2009). *Oluşum Süreci İçinde Sanatın Tarihi*, 3. Basım, İstanbul: Hayalbaz Kitap.
- Karagüzel, R. ve Karaca, G. (2021). "Kitsch ve Estetik", *Art-e Sanat Dergisi*, 14(28), s. 672-691. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1901797>, Erişim tarihi: 15.01.2023.
- Karagüzel, R. (2022). *Günlük Yaşam ve Çağdaş Plastik Sanatlar Ekseninde Kitsch*, Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir.
- Kuspit, D. (2006). *Sanatın Sonu*, çev. Y. Tezgiden, İstanbul: Metis Yayıncılık.
- Rajchman, J. (2013). "Çağdaş: Yeni Bir Fikir mi?", *Çağdaş Sanat Nedir?*, ed. Ali Artun ve Nursu Öge, İstanbul: İletişim Yayınları, s. 19-35.
- Sena, C. (1971). *Estetik, Sanat ve Güzelliğin Felsefesi*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Şahin, H. (2016). Sanatta Kitsch Olgusu Üzerine, *Akdeniz Sanat Dergisi*, 9(17), s. 1-27.
- Top, H. Ö. (2021). Maziye Bakma Mevzu Derin Sergisi Eser Künyesi.
- Yılmaz, M. (2006). *Modernizmden Postmodernizme Sanat*, Ankara: Ütopya Yayınları.

İnternet Kaynakları

- http 1: "Halk Zevki ve Zevksizlik Arasında: Bir Kitsch Sosyolojisine Doğru", <https://www.eskop.com/skopbulten/halk-zevki-ve-zevksizlik-arasinda-bir-kitsch-sosyolojisine-dogru/3728>, Erişim tarihi: 20.02.2023.
- http 2: "İroni, Gerçeği Neşeli Bir Kayıtsızlıkla Eleştirmenin Dili", <http://ebenzin.blogspot.com/2008/07/gerei-neeli-bir-kaytszlkla.html>, Erişim tarihi: 11.01.2023.
- http 3: (2021). "Kitsch'e Yeniden Bakış", <https://argonotlar.com/kitsche-yeniden-bakis/>, Erişim tarihi: 10.02.2023.
- http 4: "Iiu Susiraja", <https://iscp-nyc.org/resident/iuu-susiraja>, Erişim tarihi: 20.02.2023.

http 5: “Kitsch’in Dayanılmaz Çekiciliği”, çev. Ayşe Boren, <https://www.eskop.com/skopbulten/kitschin-dayanilmazcekiciligi/2273#:~:text=Kitsch%2C%20sahte%20duygular%C4%B1%20dile%20getiren,o%20kadar%20da%20kolay%20de%C4%9Fildir>, Erişim tarihi: 17.01.2022.

http 6: “Iiu Susiraja”, <https://www.artforum.com/picks/kiasma-museum-of-contemporary-art-79744>, Erişim tarihi: 20.02.2023.

Görsel Kaynaklar

Görsel 1. Beşiktaş amblemlili pasta.

<https://www.cakeslove.com/besiktasli-dogum-gunu-pastasi/>, Erişim tarihi: 10.10.2023.

Görsel 2. Para görseli basılı nevresim takımı.

<https://tr.aliexpress.com/item/1005004865680196.html>, Erişim tarihi: 11.10.2023.

Görsel 3. Vincent Van Gogh otoportreli soket çoraplar.

<https://tr.aliexpress.com/item/32874605435.html>, Erişim tarihi: 11.10.2023.

Görsel 4. Sam Barsky'nin eseriyle birlikte dış mekân pozu.

<https://instagram.com/sambarskyknitter?igshid=YmMyMTA2M2Y=>,

Erişim tarihi: 11.10.2023.

Görsel 5. Sam Barsky'nin instagram sayfasında satışa sunulan bir eseri.

<https://instagram.com/sambarskyknitter?igshid=YmMyMTA2M2Y=>, Erişim tarihi: 11.10.2023.

Görsel 6. Iiu Susiraja, “Sevgilerle Pizza”, 2019, 60 x 60 cm, Archivel Inkjet baskı, akçaagaç çerçeve, optiwhite cam. <https://makasiincontemporary.com/artists/80-iiu-susiraja/works/975/>, Erişim tarihi: 11.10.2023.

Görsel 7. Şükran Moral, “Evli, Üç Erkekli”, 2010, 80 x 120 cm, Pigment baskı, İdil Tabanca Koleksiyonu. Yazarın arşivinden.

Görsel 8. Nilbar Güreş, “Başüstü”, Trabzone Serisi, 2010, İdil Tabanca Koleksiyonu. Yazarın arşivinden.

Görsel 9. Kezban Arca Batıbeki, “Kafes Projeleri 2- Kitsch Oda Projesi, nereye Kadar?”, 2005, Yerleştirme, Elgiz Koleksiyonu, OMM. Yazarın arşivinden.

Görsel 10. Feryada Gücüm Yok Film Afişi, 1981.

https://tr.wikipedia.org/wiki/Dosya:Feryada_G%C3%BCc%C3%BCm_Yok_film_afi%C5%9Fi.jpg, Erişim tarihi: 13.10.2023.

Görsel 11. Hasan Özgür Top, “Feryada Gücüm Yok-Biz Birbirimizi Biliriz”, 2012, 73 x 100 cm, OMM. Yazarın arşivinden.

Görsel 12. Ali Elmacı, “Beni Tanidikça Seveceksin”, 2013, 130 x 100 cm, tuval üzerine yağlıboya.

<https://www.hurriyet.com.tr/kelebek/magazin/beni-tanidikca-seversin-sloganini-kaptirdi-42290869> Erişim tarihi: 14.10.2023.